

Mercè Rodoreda (1908 - 1983)

Mercè Rodoreda i Gurguí neix a Barcelona, al barri de Sant Gervasi, el 10 d'octubre de **1908**. És coneguda **sobretot** com a **novel·lista i contista**, però escriu també unes quantes obres dramàtiques i poesia lírica. **La seva infantesa és solitària**. D'una banda és filla única i, de l'altra, no es relaciona amb infants de la seva edat perquè **només va a escola entre els set i els deu anys** i, encara, en dos centres diferents.

Creix en un ambient de barri tranquil i envoltada de l'amor dels seus pares i, sobretot, del seu avi, que li sap inculcar la **passió per la lectura i per les flors**, aspectes que reflectirà després en la seva obra literària. **La mort de l'avi, quan ella té dotze anys, marca la seva adolescència**.

El 1928, **es casa amb el seu oncle matern, catorze anys més gran que ella**, Joan Gurguí, que havia marxat a Amèrica molt jove i n'ha tornat amb una certa fortuna econòmica el 1921. Ella té només vint anys. **Aquest matrimoni, mai acceptat per ella, i al qual es veu abocada, i el naixement del seu únic fill, Jordi Gurguí, el 1929, es converteixen, per l'autora, en una experiència traumàtica** i, encara més al final de la seva vida, quan ella mateixa, que sempre havia guardat zelosament el secret, es culpabilitza en cercles molt reduïts d'amics de la malaltia mental que afectarà el seu fill, a partir dels quaranta anys, i que l'obligarà a ser internat a l'Institut Psiquiàtric Pere Mata de Reus.

És a partir d'aquells fets de joventut que, a inicis dels anys trenta, Mercè Rodoreda **tria la literatura com una alternativa d'evasió d'aquell entorn clos i decebedor que ha patit**.

Inicia així una carrera de gran regularitat i de perfeccionament progressiu, que es manifesta en les col·laboracions als diaris i revistes de més prestigi d'aquells anys, generalment en forma de contes (*Meridià, Mirador, Revista de Catalunya*) i, també, amb la publicació de novel·les que, exceptuant-ne l'última, l'autora acabarà rebutjant en bloc i que no inclou en les seves *Obres completes: Sóc una dona honrada* (1932), *Del que hom no pot fugir* (1934), *Un dia en la vida d'un home* (1934), *Crim* (1936), i ***Aloma* (1938)**, que **va guanyar el premi Crexells**.

El 21 de gener de **1939 emprèn el camí de l'exili**. S'instal·la amb altres escriptors catalans (Pere Calders, Joan Oliver/Pere Quart, Armand Obiols, Xavier Benguerel, Francesc Trabal, Agustí Bartra, Anna Murià i Cèsar August Jordana) al castell de Roissy-en-Brie, a vint-i-cinc quilòmetres de París.

En aquell refugi d'exili, l'autora **enceta una intensa i complicada relació sentimental amb Armand Obiols**, pseudònim de Joan Prat i Esteve, casat amb la germana de l'escriptor Francesc Trabal, i que durarà fins a la mort d'Obiols, a Viena, el 1971. La majoria dels escriptors catalans exiliats embarquen cap a Amèrica, però **Mercè Rodoreda i Armand Obiols opten per quedar-se a França. Assisteixen a l'entrada dels nazis a París i han d'emprendre la fugida a peu cap a llocs més segurs.**

Viuen a Llemotges i a Bordeus. Però es tornen a instal·lar a París el 1946. És una **època de duresa de supervivència** durant la qual, segons la mateixa autora, «escriure semblava una ocupació espantosament frívola». D'altra banda, **la precarietat econòmica (cus a preu fet) li impedeix tenir la tranquil·litat necessària per dedicar-se amb continuïtat a la seva obra literària.**

L'estabilitat econòmica li arriba amb la feina que Armand Obiols obté el 1954 com a traductor a l'organisme de les Nacions Unides, a Ginebra, **i això propicia que Mercè Rodoreda entri en una etapa de creativitat enorme: recull els contes que tenia dispersos en diferents revistes de l'exili, n'hi afegeix d'inèdits i trenca el seu silenci de vint anys amb *Vint-i-dos contes* (1958), que obtindrà el premi Víctor Català 1957, i que l'esperona a redactar, gairebé alhora, les novel·les *Jardí vora el mar*, *La plaça del Diamant* i *La mort i la primavera*.**

El 1960 envia *La plaça del Diamant* (amb el títol *Colometa*) a la convocatòria del premi Sant Jordi del 1960, i n'és eliminada per un jurat que tenia, entre altres membres, l'escriptor Josep Pla. Sembla que el títol de *Colometa* fa dir a Pla que es tracta d'una "novel·leta cursi" i el guanyador d'aquella convocatòria acaba sent un autor desconegut, Enric Massó, que després no continua la seva carrera literària. El 1961, envia *La mort i la primavera* a la convocatòria del mateix premi i també n'és eliminada.

La publicació de *La plaça del Diamant* (1962), gràcies a una recomanació de l'escriptor i assagista Joan Fuster, que també ha format part del jurat del premi Sant Jordi del 1960, i que n'ha parlat amb l'editor i escriptor Joan Sales, **contribueix a la seva consolidació definitiva i li assegura una relació estable amb el món editorial** que continuarà sempre amb el segell del Club Editor i la direcció editorial de Joan Sales.

L'any 1966, li atorguen, finalment, el premi Sant Jordi per *El carrer de les Camèlies*, sense que l'autora s'hi hagi presentat, ja que aquell any la convocatòria ha decidit distingir una obra ja publicada. Aquesta novel·la rep posteriorment dos premis més, el de la Crítica (1967) i el Ramon Llull (1969). Després vindran *La meva Cristina i altres contes* (1967), *Jardí vora el mar* (1967) i la segona versió d'*Aloma* (1969).

Amb la mort sobtada d'Armand Obiols, el 1971, **s'accentua la seva solitud a Ginebra** (on viu en un apartament davant del llac Léman) i, el 1972, en una estada a Romanyà de la Selva, **decideix**

construir-hi un xalet i **retornar a Catalunya**. A Romanyà **acabarà la novel·la *Mirall trencat* (1974), considerada per molts la més sòlida de la seva producció**, a la qual seguiran *Semblava de seda i altres contes* (1978), *Tots els contes* (1979), *Viatges i flors* (1980) i *Quanta, quanta guerra...* (1980).

En aquesta etapa de retorn a Catalunya, és membre i Sòcia d'Honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i li és atorgat el **Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1980**. Afectada d'un càncer, declarat en molt poc temps, mor en una clínica de Girona, el 13 d'abril de 1983, i és enterrada a Romanyà de la Selva. **Deixa com a hereu del llegat literari l'Institut d'Estudis Catalans, que posteriorment crearà la Fundació Mercè Rodoreda.**

El 1985, l'escriptora Anna Murià accedeix a publicar la correspondència (*Cartes a l'Anna Murià: 1939-1956*) que li havia adreçat Mercè Rodoreda des de la seva discreta existència a Llemotges, París, Bordeus i Ginebra i que desvetlla les dificultats i les angoixes de tota mena que ha patit l'escriptora a l'exili i també alguns processos d'escriptura de les seves obres. **El 1986 s'edita pòstumament la novel·la inacabada *La mort i la primavera*.**

Des de 1998 es convoca el Premi Mercè Rodoreda de contes i narracions, en homenatge a l'autora. **El conjunt de la seva obra es continua reeditant i traduint constantment.**

OBRA

Aloma

S'hi narra la **història d'un amor desgraciat entre Aloma, una adolescent solitària i somniadora, i Robert, un home ja madur i solter, parent seu**. El fracàs de la relació, juntament amb un desgastat ambient familiar, obliguen la protagonista a acarar el futur amb fermesa per l'amor al fill que ha de néixer de les seves entranyes. A través d'un narrador omniscient i del monòleg interior, l'autora ens introdueix dins el món trasbalsat d'Aloma, del qual la natura esdevé un reflex simbòlic.

La plaça del diamant

S'hi narra la **història d'un procés de pèrdua i de recuperació d'identitat**. La història es desenvolupa durant el període de temps comprès entre la Segona República i la immediata postguerra.

Natàlia, òrfena de mare, treballa de dependenta en una pastisseria. En un ball de la Festa Major de Gràcia, coneix en Quimet, amb qui es casa al cap d'un any. Aquesta relació capgira radicalment la vida de la Natàlia, que progressivament entra en un procés de submissió, el primer esglaó del qual és la pèrdua d'identitat: ja des del primer capítol, la noia deixa de ser la Natàlia per esdevenir la Colometa. La novel·la està escrita en primera persona. El llenguatge utilitzat, malgrat el to col·loquial, manté sempre un accentuat to poètic.

L'obra ha estat considerada una de les novel·les més representatives de la postguerra i ha tingut una gran popularitat: n'han estat fetes nombroses edicions i ha estat traduïda a una

quarantena d'idiomes. També ha estat portada al cinema per F. Betriu, el 1981, i adaptada a teatre per Josep M. Benet i Jornet el 2007.

Mirall trencat

Una família rica, una casa abandonada, un jardí desolat... Tenia ganes de fer una novel·la on hi hagués de tot això." Mirall trencat és la més profusa de les novel·les de Mercè Rodoreda, un **retrat de família al llarg de tres generacions, i un imponent retrat de dona amb la figura de Teresa Goday.** Amb el pròleg de l'autora i un postfaci de Marta Nadal.

Viatges i flors

Aquest llibre exquisit abraça tot l'arc de la maduresa creativa de Mercè Rodoreda (1908-1983), l'escriptora més universal de la literatura catalana.

La primera part conté dinou Viatges a uns quants pobles que l'autora va escriure cap al final dels anys setanta, a Romanyà de la Selva, alhora que enllestia la seva última novel·la, *Quanta, quanta guerra...*

La segona part del volum, Flors de debò, és un recull de trenta-vuit peces que Rodoreda va donar per acabat prop de vint anys abans, a Ginebra, mentre escrivia *La plaça del diamant*, és a dir en el moment en què reprenia la carrera literària que la guerra i l'exili li havien fet interrompre.

Viatges i flors és una mostra depuradíssima de la narrativa de Mercè Rodoreda en la seva vena més genuïna: la que sap revelar les pulsions radicals de la vida amb humor o amb cruessa, però sempre amb una treballada simplicitat, combinant força inventiva i potència lírica en una veu poètica d'un magnetisme irresistible.

